

עברית: הבנה, הבעה ולשון מתכונת – שאלון 14271

הוראות

א. משך הבחינה: שעה ו-45 דקות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – הבנת הנקרא – 60 נקודות

פרק שני – הבעה – 25 נקודות

פרק שלישי – ידע לשון – 15 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(2) לשם כתיבת טיוטה לחיבור יש להשתמש בדפי הטיוטה בסוף שאלון זה.

(3) אין להשתמש בחומר חיצוני/

(5) אין להעתיק העתקה גורפת מהמאמר.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה. השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עבד אלמונעם יונס

תאמין שאתה יכול... ואתה בחצי הדרך לשם

פרק ראשון – הבנת הנקרא (60 נקודות)

קראו את המאמר שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו על פי ההוראות.

השפעות הבינה המלאכותית

פסקה א הבינה המלאכותית (AI) היא תחום במדעי המחשב שבו מדמים חשיבה אנושית באמצעות מערכות טכנולוגיות. מערכות אלה פועלות כמו חשיבה אנושית - הן יכולות ללמוד לפתור בעיות, להבין דיבור אנושי וליצור תכנים. מערכות של בינה מלאכותית יכולות, בעזרת שיטות מתקדמות, לנתח נתונים ולהתאים את עצמן לביצוע משימות שונות ומורכבות.

פסקה ב הבינה המלאכותית יש יתרונות רבים. טכנולוגיה חדשנית זו עוזרת לאנשים לבצע משימות במהירות וביעילות. למשל בעזרתה מנהלי חברות יכולים בקלות יחסית לבחור את המועמדים הטובים ביותר לעבודה, ואנשי שירות לקוחות (שירות טלפוני) יכולים לפתור בעיות במהירות. גם הצרכנים יכולים ליהנות משירותים המבוססים על בינה מלאכותית, כמו המלצות מותאמות אישית על מוצרים שונים ומשלוחים מהירים ויעילים של הזמנות. בתחומי הבריאות והתחבורה יתרחשו בזכות הבינה המלאכותית שינויים ופיתוחים, כמו תרופות חדשות או דרכים בטוחות ומהירות להגיע ממקום למקום. הבינה המלאכותית תבצע עבודות קשות ותהפוך את החיים המקצועיים של העובדים לנוחים יותר, וייתכן גם שבזכותה ייווצרו משרות חדשות שלא היו קיימות.

פסקה ג בדומה למהפכת המחשבים, הבינה המלאכותית עשויה להשפיע כמעט על כל תחום בחיינו - בריאות, חינוך, תעשייה, תחבורה, מסחר ועוד. הבינה המלאכותית זמינה, השימוש בה אינו יקר, היא מתפתחת ומשתכללת במהירות וצפויה להשתלב בחיי החברה והכלכלה. על אף יתרונותיה הרבים היא עלולה להיות מסוכנת והשפעותיה צפויות לעורר הרבה מאוד קשיים ואתגרים.

פסקה ד התפתחות הבינה המלאכותית מעוררת שלוש שאלות עיקריות: השאלה הראשונה היא מה תהיה ההשפעה שלה על מקומות עבודה. אף על פי שמנהלי חברות מציינים בפני עובדיהם את יתרונותיה של הבינה המלאכותית, מטרתם העיקרית בשימוש בטכנולוגיה הזאת היא לחסוך בהוצאות באמצעות צמצום כוח האדם. על פי הערכה של מכון הייעוץ "מקינזי", עד שנת 2030 כ-375 מיליון איש עלולים לאבד את מקום עבודתם בגלל טכנולוגיות מתקדמות שמבוססות על בינה מלאכותית.

פסקה ה השאלה השנייה היא כיצד יוכלו בני האדם לשמור על הפרטיות שלהם כשהשימוש בבינה המלאכותית יתפשט ויחדור לכל תחום בחיינו. כבר היום האינטרנט מאפשר לעקוב אחר פעולות דיגיטליות של גולשים, כגון שימוש במנועי חיפוש, קניות באתרים מסחריים וגלישה ברשתות חברתיות. אומנם בזכות זה הגולשים יכולים לקבל מידע שמותאם בדיוק לצרכים שלהם, אבל באותו הזמן הפרטיות שלהם גם להיפגע. הבינה המלאכותית עשויה לאסוף מידע אישי על הגולשים, לאגור אותו, ואפילו לחשוף אותו, וזה יאפשר לאנשים ולגופים שונים להשתמש במידע זה בלי רשות.

פסקה ו השאלה השלישית היא מה תהיה השפעת הבינה המלאכותית על התחרות העסקית. כיום יש תחרות בין חברות טכנולוגיה המספקות כלים המבוססים על הבינה המלאכותית. כלים אלה

מעניקים לחברות יתרונות רבים בתחומים שונים ותורמים לחיסכון בהוצאות, לשיפור השירותים ללקוחות ולחיסכון בזמן. לחברה שתצליח לנצל את הכלים החדשניים בתחום הבינה המלאכותית יהיה יתרון תחרותי על פני חברות אחרות שלא יצליחו לאמץ את כלי הבינה המלאכותית. חברות אלה עלולות להישאר מאחור ולאבד לקוחות. לחלקן יהיה קשה לשרוד בתנאי התחרות, והן ייסגרו. כאשר חברה אחת בלבד שולטת בתחום מסוים בלי תחרות, היא יכולה לקבוע מחירים גבוהים לשירותים שלה. בלי תחרות לא יהיה לחברה רצון להשתפר ולהשקיע בפיתוחים חדשניים. סגירת חברות ופגיעה בתחרות בין החברות יפגעו בצרכנים מבחינה כלכלית ויפגעו גם באיכות השירותים שהם יקבלו.

פסקה ז האדם עומד לפני תקופה חדשה שבה הטכנולוגיות המתקדמות, ובייחוד הבינה המלאכותית, יגרמו לשינוי בעולם העסקים ובחיינו. טכנולוגיות אלה יובילו לחדשנות, והשפעתן תהיה חיובית, אך הן גם עלולות לגרום לתסכולים ולאתגרים לא מעטים. עלינו להיות מוכנים לכך. יש למה לצפות, והעתיד נראה מבטיח, מרגש ומאתגר כאחד.

(מעובד על פי "הצדדים האפלים של הבינה המלאכותית", ; TheMarker, 11/4/2018 ועל פי הערך "בינה מלאכותית" בוויקיפדיה)

שימו לב: השאלות מתחילות בעמוד הבא.

ענו על השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

השאלות

ענו על כל השאלות 1–8 (מספר הנקודות לכל שאלה רשום בסופה).

1. על פי פסקה ב, מהי אחת מן ההשפעות החיוביות של הבינה המלאכותית על שוק העבודה?

הקיפו את התשובה הנכונה. (7 נקודות)

- הפחתת מספר מקומות העבודה הקיימים
- פיתוח הזדמנויות תעסוקה חדשות בתחומים שלא היו קיימים בעבר
- יצירת תחרות מוגברת בין עובדים שמשפרת את עבודתם
- ירידה כללית ברמות השכר לטובת פיתוח מקצועי

2. על פי פסקה ג, מהי הסיבה שהבינה המלאכותית צפויה להשתלב בתחומים רבים?

הקיפו את התשובה הנכונה. (7 נקודות)

- העלות של השימוש בטכנולוגיות הבינה המלאכותית נמוכה, והיכולת של הטכנולוגיות האלה מתקדמת.
- טכנולוגיות הבינה המלאכותית פותחו באותה התקופה שפותחו טכנולוגיות שהמחשבים מבוססים עליהן.
- הבינה המלאכותית מצריכה השקעה כלכלית, הגדולה מן ההשקעה הכלכלית במחשבים.
- לטכנולוגיות הבינה המלאכותית יש השפעה על תחום התחבורה

3. ענו על שני הסעיפים א-ב.

א. בפסקה ב כתוב: "ייתכן גם שבזכותה ייווצרו משרות חדשות שלא היו קיימות".

בפסקה ד כתוב: "עד שנת 2030 כ־375 מיליון איש עלולים ולאבד את מקום עבודתם".

האם יש סתירה בין שני המשפטים? הסבירו את תשובתכם. (5 נקודות)

ב. בפסקה ד הכותב מביא את דברי מכון הייעוץ "מקינזי". מהי מטרתו בהבאת דברים אלה?

(5 נקודות)

4. ענו על שני הסעיפים א-ב.

א. על פי פסקה ה, השימוש בבינה המלאכותית הולך ומתפשט לכל תחום בחיי בני האדם, והוא עלול להוביל לפגיעה בפרטיותם, אבל נראה שיהיה קשה להימנע מפגיעה זו. הסבירו דברים אלה. (5 נקודות)

ב. תחרות בעולם העסקים חשובה לצרכנים. על פי פסקה ו, הסבירו מהי חשיבותה לצרכנים. (5 נקודות)

5. בפסקה ו כתוב: "כיום יש תחרות בין חברות טכנולוגיה המספקות כלים המבוססים על הבינה המלאכותית".

למה הכוונה במילה "כלים" במשפט זה?
הקיפו את התשובה הנכונה. (6 נקודות)

- תוכניות ויישומים הפועלים באמצעות בינה מלאכותית
- תבנית הפלסטיק שבתוכה מחזיקים את המחשבים
- שיטות החיבור בין מחשבים כדי להגדיל את יכולתם
- שיטות להעברת מידע בין מחשבים של חברות גדולות

6. בפסקה ז כתוב: "העתיד נראה מבטיח, מרגש ומאתגר כאחד"

מהו פירוש הצירוף "מבטיח ומאתגר כאחד"?
הקיפו את התשובה הנכונה. (6 נקודות)

- העתיד יהיה מלא באתגרים, כלומר הוא יהיה מלא בקשיים.
- העתיד יביא גם הזדמנויות חדשות וגם קשיים
- העתיד יהיה פשוט וחסר בעיות בזכות הטכנולוגיות המתקדמות
- בעתיד בני אדם יפתרו את הבעיות הקיימות במעט מאמץ.

7. לפניכם משפט. בחרו מארבע התשובות המוצעות אחריו את התשובה שתוכנה הוא הדומה ביותר למשפט הנתון, והקיפו את מספר התשובה. (7 נקודות)
בפסקה ד כתוב:

"עד שנת 2030 כ-375 מיליון איש עלולים לאבד את מקום עבודתם בגלל טכנולוגיות מתקדמות שמבוססות על בינה מלאכותית."

- (1) הבינה המלאכותית תגרום לכך שרוב האנשים יבחרו להחליף מקצוע מיוזמתם.
- (2) השפעת הבינה המלאכותית על שוק העבודה תהיה שולית וזמנית.
- (3) התפתחות הבינה המלאכותית עלולה להביא לצמצום משמעותי במספר המועסקים.
- (4) הבינה המלאכותית תביא ליציבות מלאה בשוק העבודה.

8. לפניכם משפט. בחרו מארבע התשובות המוצעות אחריו את התשובה שתוכנה הוא הדומה ביותר למשפט הנתון, והקיפו את מספר התשובה. (7 נקודות)
בפסקה ז כתוב:

"טכנולוגיות אלה יובילו לחדשנות, והשפעתן תהיה חיובית, אך הן גם עלולות לגרום לתסכולים ולאתגרים לא מעטים."

- (1) ההשפעה של הטכנולוגיות המתקדמות צפויה להיות שלילית יותר מחיובית.
- (2) הטכנולוגיות המתקדמות מביטחות התקדמות, אך מחייבות התמודדות עם קשיים.
- (3) הטכנולוגיות המתקדמות אינן משפיעות על חיי האדם באופן ממשי.
- (4) התסכולים הנגרמים מן הטכנולוגיות יבטלו את יתרונות החדשנות.

פרק שני – הבעה (25 נקודות)

ענו על שאלה 8.

9. הבעה (25 נקודות)

קראו את הקטע הקצר שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו לפי ההוראות.

הבינה המלאכותית חודרת לעולם האומנות ויכולה ליצור יצירות ציור, מוזיקה, כתיבה וסרטים בצורה מרשימה ומקצועית. מערכות אלו מאפשרות חידוש ויצירתיות טכנולוגית, אך לצד ההזדמנויות קיימות גם סכנות. יצירות שמיוצרות על ידי AI עלולות לפגוע בזכויות היוצרים של אמנים אנושיים ולהקטין את הערך הכלכלי של עבודותיהם. לעיתים התוכן שמיוצר מבוסס על חיקוי יצירות קיימות, מה שעלול לפגוע ביצירתיות ובמקוריות האנושית.

הקהל עלול להתרגל לתכנים אוטומטיים ולהפחית את ההערכה לאומנות שנוצרה על ידי בני אדם. תופעה זו עלולה לצמצם את מקומה של האומנות המסורתית ולהקשות על פרנסת האמנים. מוסדות תרבות עשויים להעדיף תכנים מהירים וזולים שיוצרו באמצעות AI, במקום להשקיע ביצירה אנושית מורכבת ומעמיקה.

בנוסף, יצירות שנוצרות על ידי AI אינן תמיד מבוססות על רגשות, חוויות או מסרים תרבותיים משמעותיים, ועלולות להוביל ליצירת תכנים שטחיים ולחוסר עומק ערכי. עם זאת, השילוב הנכון בין יצירה אנושית ל-AI יכול להניב הזדמנויות רבות ולחזק את עולם האומנות. לכן, אמנים ומוסדות חייבים למצוא דרכים לשמר את מקוריות היצירה וזכויות היוצרים, תוך ניצול יתרונות הטכנולוגיה, מבלי לפגוע בעומק התרבותי והאמנותי.

לסיכום, הבינה המלאכותית מביאה חדשנות והזדמנויות לעולם האומנות, אך גם אתגרים חברתיים, כלכליים ותרבותיים משמעותיים, הדורשים מודעות, פיקוח ושילוב מושכל עם היצירה האנושית.

9. א. בחרו את הכותרת המתאימה ביותר לקטע שלפניכם מתוך האפשרויות הבאות או הציעו כותרת משלכם.

נמקו את בחירתכם על פי רעיונות מרכזיים העולים מן הקטע. (10 נקודות)

1. הזדמנויות ואתגרים של AI בעולם האומנות –
2. האומנות המסורתית ניצבת מול הבינה המלאכותית
3. AI מחליפה לחלוטין את האמן האנושי

כותרת שבחרתי או הכותרת שהצעתי: _____

נימוק:

פרק שלישי – ידע לשון (15 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות: על שאלה 10 (הפועל, השם ומילות היחס)

או על שאלה 11 (תחביר, שחבור ותקינות)

10. הפועל (6 נקודות)

לפניכם משפט, ובו פועל מודגש. ענו על שני הסעיפים שאחריו.

א. התפתחות הבינה המלאכותית **מעוררת** שאלות ואתגרים רבים בחברה ובכלכלה.

(1) השורש של הפועל **מעוררת** הוא _____

(2) הבניין של הפועל **מעוררת** הוא _____

(3) כתבו פועל אחר מאותו השורש בבניין **הפעיל**, על פי המשפט שלפניכם.

ה**טכנולוגיה החדשה** _____ **חששות בקרב הציבור לגבי פרטיות המידע.**

ב. השם (6 נקודות)

לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם יש שם עצם מודגש. ענו על שלושת הסעיפים

(1)–(3) שאחריהם.

- לפי המאמר, על האדם להפעיל **נחישות** בהתמודדות עם אתגרי הבינה המלאכותית.

- החוקרים עשו **נחוש** לגבי השפעת הכלים החדשניים על שוק העבודה.

- אם לא יקשיבו לדברי המומחים, תיווצר **תחושה** של אכזבה.

(1) הקיפו את שם העצם יוצא הדופן מבחינת השורש. (2 נקודות)

(2) השורש של שם העצם יוצא הדופן הוא _____. (2 נקודות)

(3) השורש המשותף לשני שמות העצם האחרים הוא _____. (2 נקודות)

ג. מילות יחס (3 נקודות)

לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם חסרה מילת יחס. השלימו את מילת היחס החסרה בכל משפט.

(1) השימוש בבינה המלאכותית מאפשר לאנשי המקצוע לשפר את הדיוק _____ ניתוח הנתונים.

(2) קשה להתעלם _____ ההשפעה של כלי הבינה המלאכותית על שוק העבודה.

11. ענו על שני הסעיפים הבאים.

א. לפניכם שלושה משפטים. כתבו ליד כל משפט את סוג התחבירי: פשוט, מורכב, מאוחה (מחובר). (6 נקודות)

(1) חברות טכנולוגיה רבות מפתחות תוכנות בינה מלאכותית, וארגונים משתמשים בהן כדי לשפר את היעילות.

(2) כלי הבינה המלאכותית עוזרים לאנשי מקצוע לבצע ניתוח מהיר של כמויות גדולות של מידע.

(3) אחד היתרונות המרכזיים של בינה מלאכותית הוא היכולת לזהות דפוסים שנעלמים מעין האדם.

ב. במשפטים שבסעיף א מסומנות ארבע מילים. ציינו את תפקידן התחבירי של שלוש מהן.

(3 נקודות)

את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו בחרו מן הרשימה שלפניכם:
נושא, נושא, נושא, לוואי, מושא, תיאור

- תוכנות _____
- בהן _____
- מהיר _____
- המרכזיים _____

ג. לפניכם משפט במבנה פעיל. כתבו את המשפט מחדש: הפכו אותו למשפט במבנה סביל (2 נקודות)

הבינה המלאכותית תבצע עבודות קשות.

/המשך בעמוד הבא/

ד. לפניכם שני משפטים שחסרה בכל אחד מהם מילת קישור. השלימו את מילות הקישור החסרות מן הרשימה שלפניכם : (2 נקודות)

בשביל, אולם, בשל כך, אלא גם, על אף, כאשר

- הבינה המלאכותית משפרת את השירותים ללקוחות, _____ היא עשויה לפגוע בפרטיות המשתמשים.

- אנשי מקצוע לומדים להשתמש בכלים חדשים, _____ שהם עדיין מתמודדים עם אתגרים בטכנולוגיה.

ה. לפניכם שני משפטים. בכל משפט שתי מילים מודגשות, אך רק אחת מהן נכונה. הקיפו בכל משפט את האפשרות הנכונה. (2 נקודות)

(1) החברות השונות מפתחות כלים **חדשניים** / **חדשניות** בתחום הבינה המלאכותית.

(2) טכנולוגיות אלו מסייעות ביצירת פתרונות **יעילים** / **יעילות** לכל תחום מקצועי.